

Tomo Kočar

Labod ledeno zelenih oči

Redke snežinke, pomešane z ledenimi dežnimi kapljicami so se na tleh zlivale z blatno brozgo. Izstopila je pri pošti in si samodejno poskusila zapomniti, do kdaj se mora vrniti na avtobus, da ji kartica ne bo odštela nove voznine. Potem je stresla z glavo in si ponovno zabičala, naj danes ne bo malenkostna. Sama se je spravila v godljo in sama se mora izvleči iz nje. Hitrost ni bistvena, glavno je, da dobro izbere.

Presneta darila!

Nalašč je čakala do petnajstega. Naj se novoletna norija poleže. Če ne bi čakala, ji telefona niti ne bi izklopili. Za posojilo bi jo lahko prosila že prej, a se je hotela izogniti nepotrebnim stroškom in obvezni zadregi ob primerjavi svojega darila z Angelinim. No, očitno ji niti letos ni uspelo. Zdaj mora k Müllerju in nekaj kupiti z denarjem, ki sploh ni njen, ampak obdarovankin.

Le kako je lahko pomislila, da se bo tokrat izmuznila?

Pa tako dobro je kazalo. Dobila je stotaka, zavrnila kavico, šibko srce je tako primeren izgovor, hvala lepa, se spet preobula v staromodne škornje, ob katerih je Angela vedno nejevoljno našobila svoje tanke ustnice. Že je stala med vrati, ko jo je vprašala, ali gre naravnost domov.

Ne, opravek še ima, je bila previdna. Nerodna reč. Naj ji prizna, da si je zelenca izposodila za dolgove pri Telekomu? Za dolg trenutek sta ohromeli v predsobi, kot bi bila vsaka naslednja beseda lahko usodna.

Seveda je bila Angela tista, ki je prevzela odgovornost in malomarno odmahnila z roko. Pa nič. Se bom kasneje oglasila pri tebi.

Ko bi le bilo tako enostavno. Po glavi so ji begali zapleteni računi. Zakaj jo je spraševala, ali gre naravnost domov? Gotovo ji je hotela nekaj dati. Najbrž darilo. Sicer bi povedala, za kaj gre. Saj je bil vendar januar. Preblizu silvestrovemu. Več kot mesec se nista srečali. Že takrat, ob Miklavžu, je naredila napako. Le kako je lahko pomislila, da se lahko njeni piškoti kosajo z uvoženim svilenim šalom?

Lahko njej z osemsto evri penzije in garsonjero, ki jo oddaja na črno! Poleti malo na morje, pozimi v zdravilišče, enkrat, dvakrat na leto na malo boljši izlet, lani, recimo, kar v Barcelono. Res z avtobusom, ampak – v Barcelono! Hej, sama se še do Šiške po mesečno ni spravila. Posebna zgodba pri Angeli so bila darila ...

Darila!

Angeli ni rada kupovala daril, a ko jih imaš enkrat osemdeset, si težko izbiraš nove prijatelje. In Angela ji je vedno kupila kaj lepega. Lepega in neuporabnega, pri tem je bila zelo natančna. Tudi tokrat je bilo gotovo tako, sicer je ne bi spraševala, ali gre naravnost domov. Nekaj ji je kupila in potrpežljivo, kot je to Angela znala, čakala na njen obisk.

Nekaj težkega je moralo biti. Če bi bilo majhno in lahko, kot je bil tale šal, ki je sploh ni grel in ji je bil zdaj samo v napoto in se sploh ni skladal s ponošenim plaščem, bi ji izročila takoj. Je že moralo biti prenerodno za prenašanje naokrog. Angela potem ne bi obljubila, da se bo kasneje oglasila. Se pravi, da ji bo prinesla sama. Torej spet ni bilo pretežko, sicer bi za dostavo zadolžila nekoga tretjega.

Poskušala je uganiti, kaj bi lahko bilo. Če bi vedela, bi bilo iskanje precej manj zahtevno. V Müllerju je bila spet gneča. Tukaj je vedno veliko ljudi. Recesija je vseeno očitna. Vrste se res niso skrajšale, a ljudje kupujejo manj, to je jasno. In več varnostnikov imajo. Tako je to. Veliko stvari je in malo denarja.

Se ji je samo zdelo, ali se tekoče stopnice vsako leto hitreje premikajo? Med prvim in drugim nadstropjem jo je nekdo odrinil, da bi skoraj padla. Le kam se mu tako mudi? Nedolgo nazaj bi mu vrnila z dežnikom, a zdaj je le stisnila zobe. Brez pravega navdušenja je postopala po papirnici. Ničesar zanimivega ni našla. Zgoščenka z glasbo? Angela ni imela rada glasbe. Na radiu je še najraje poslušala črno kroniko. Tudi na gospodinj-skem oddelku nima smisla iskati. WMF-jevo ponudbo sta predebatirali že pred leti. Lonci so preveliki za enega. Noži pretežki in prenevarni, samo poglej to rezilo. Zajemalka ne gre v kuhinjski predal. Morala bi imeti še posebno držalo. Da bi si dala vrtati v ploščice, saj ni nora.

Oddelek s kozmetiko v pritličju je predstavljal preveliko tveganje. Angela je bila pri kremah in dišavah zelo izbirčna, njen okus je bil za obdarovanje prezapleten, njene alergije in občasne mušice povsem nepredvidljive. Vodica za boljši zadah bi ji sicer dobro dela, kar je res, je res, kadar se loti katere od svojih zdravilnih naravnih kur s česnom, bi lahko pregnala pijanega mornarja. Ampak ob takšnem darilu bi bila seveda na smrt užaljena. Nekaterih zadev tudi res dobro prijateljstvo ne prenese.

Mogoče bi se izmuznila z bonboniero? Naj gre v klet in izbere največjo in najbolj pisano, pa bo, kar bo? Celo ujame kakšno na akciji? Dedek Mraz je odšel, Valentina še nekaj časa ne bo, mogoče bo imela srečo? Spotoma bi si lahko kupila še nekaj tistih praktičnih stekleničk z otroško hrano, za katere ji je povedala Angela ... Ko dobiš tretje zobe, spet začneš ceniti mesne in zelenjavne kašice. Pogreti in posoliti jih moraš, seveda, a potem so prav okusne ...

Vseeno se je odločila poskusiti še kje drugje. Bonboniero bo imela za izhod v sili. Angela bi lahko uganila, da jo je kupila sedaj, tik pred zdajci, da je ne bo dočakala praznih rok. Užaljena bi bila. Še leta bi ji očitala.

Ko je gazila po Čopovi, je spet poskušala uganiti, kaj bo dobila sama. Saj je rekla, da se bo kasneje oglasila, ne? Kasneje, to pomeni še danes, ni rekla enkrat drugič, kar bi bilo lahko tudi čez nekaj tednov, morda, ko ji bo vrnila dolg. Ja, to je bilo res neprijetno. Ona bi vračala dolgove, Angela bi jo pa obdarovala. Ne, povsem neprimerno, tudi zato bo morala priti še nocoj. Verjetno po poročilih, Angela jih ni nikoli zamudila in pri njej jih ni marala gledati. Ima premajhen televizor in nerazločno sliko. No, saj je vendar vse slabše kot pri Angeli, še sreča, da sploh pride na kavico, čeprav tudi te že dolgo nista spili. Odkar je dobila nova zdravila, ji zdravnik pusti le eno na dan.

To jo je spomnilo, da mora zdravila še vzeti. Pogledala je na uro. Še dve uri do poročil. In darila še vedno nima. Pa telefona tudi še ni plačala. Če gre takoj na glavno pošto, bi ji ga do konca tedna najbrž že priklopili. Ali pa tudi ne. Verjetno ne bo šlo tako gladko, še nikoli ni. Gotovo bo morala še na Telekom in tam prosjačiti, zdaj sta Telekom in Pošta dve firmi in včasih se je zdelo, da sta druga z drugo celo skregani.

Stopala je mimo razsvetljenih izložb, v katerih so se zdolgočaseno razkazovale same stare, neizvirne in neuporabne ideje. Blato in sol, s katero so potresli tlakovce, sta se ji oprijemala škornjev. Noge so bile težke in redki prosti sedeži v bližnjih lokalčkih tako vabljivi. Žejna je bila. Kadar je šla od doma, ni nikoli pila, da ji potem ni bilo treba iskati javnih stranišč. Toda zdaj bi se skodelica metinega čaja še kako prilegla. Ne, najprej darilo.

Razmišljanje jo je odneslo čez most, do Filipa. Tam se ni rada ustavljala. Drago je bilo in zase ni nikoli videla česa uporabnega. Kar v bistvu niti ni pomembno. Verjetno je za Angelo celo na najboljšem naslovu. Drago in neuporabno. Hm, naj ne bo predrago.

V izložbi so se bohotile figurice iz brušenega stekla. Psiček, medvedek, sova z nasršenim perjem. Angela jih je zbirala. Vsaj dvajset jih je imela in

o njih je znala v neskončnost razpredati zgodbice. Kje jih je kupila, koliko so stale, s kom se je takrat družila, zaradi katere bolezni je trpel.

Vse njene zgodbice je znala na pamet. Vse, razen ene, so jo dolgočasile. Mogoče zato, ker je tista edina govorila o figurici, ki je Angela ni imela. O labodu, ki ga je razbila že zdavnaj, med selitvijo, in ga je hotela nadomestiti že leta, pa ji ga ni uspelo nikjer dobiti. Takšnih ne delajo več. Samo slabe ponaredke, brez pravega izraza, z zobci namesto perja. Nikoli ni povedala, zakaj ji je tisti labod toliko pomenil. Je tudi on imel za seboj osebo, posebno osebo, dogodek, zgodbo?

Najzanimivejša zgodba je ostala zamolčana, Angela je pravila le o labodu. O fini liniji njegovega vratu, o drobnem vzorčku, ki so ga tvorila peresa njegovih kril, o hladni eleganci njegovih zelenkastih oči. Zakaj bi moral imeti labod zelene oči, tudi ni bilo jasno, a to je bil del njegovega šarma.

Stala je pred izložbo in osuplo strmela vanjo. Tam je stal, obdan z drugimi figuricami, tih in skrivnosten, z odsotnim zelenim pogledom, za katerim se je skrivala neka tuja zgodba.

Večkrat je zajela sapo, zaprla in spet odprla oči, prizoru pred seboj kar ni mogla verjeti. Da, res je bil tam, na stekleni vitrini, pod drobno lučko, ki je poudarjala njegovo nekoristno kristalno lepoto. Prevečkrat je poslušala o njem, da ga ne bi takoj prepoznala. Bil je pravi. Našla je popolno darilo za Angelo.

Kot skozi meglo je odtavala v trgovino, pred njo je stala še ena stranka, s prodajalko je na dolgo razpredala o nekakšnih prtičkih, o poroki, ki bo sicer šele spomladi, a je še toliko dela, saj veste, bi imeli nekaj podobnega, a v drugi barvi, no, saj se bom še oglasila. Ko je končno prišla na vrsto, je morala najprej požreti cmok v grlu.

Tistega laboda, da, tistega iz izložbe. Koliko pravzaprav stane?

Prodajalka pa kot dež, besede se zlivajo v ploho in nekje sredi naliva je dojela, da morda posluša polovico zgodbe, ki ji je Angela ni nikoli povedala. Laboda je pred nekaj dnevi prinesel neki gospod, njegovemu očetu je pripadal, star je, labod, seveda, samo dva taka so naredili, oče je umrl, saj zato ga je gospod prinesel, še nekaj drugih predmetov je prinesel, bi želela gospa pogledati ...

Odkimala je. V glavi ji je divjala domišljija. Samo dva taka so naredili? Morda za zaljubljeni par, nekaj simboličnega, ptici, ki se menda zvežeta za vse življenje? En labod zanjo in eden zanj? In njej je bilo ime Angela, on pa je pred kratkim umrl? Morda Angela zato ni našla nobenega, ki bi bil dovolj podoben, saj ni hotela podobnega, ampak prav takšnega? Od stotaka ne bo ostalo prav dosti, a prvič je imela občutek, da je denar dobro porabila. Zdaj ni bilo več pomembno, kaj ji bo prinesla Angela. O, ne.

Enkrat za spremembo bo v središču pozornosti njeno darilo. Angela bo presenečena kot še nikoli.

Koliko je še do poročil?

Je res že tako pozno? Tako dolgo se pri Filipu vendarle ni zadržala. Le kako dolgo je stala pred izložbo?

Počakala je na osmico in se previdno zrinila proti sredini preklopnika. Avtobus je bil poln in nihče ni pomislil, da bi ji odstopil sedež. Nekdo jo je z dežnikom sunil v rebra, da ji je za hip vzelo sapo. Že dolgo je tega, kar se je nehala razburjati zaradi takšnih nevšečnosti. Za hip se je zastrmela v z aknami posuto najstnico, ki je živčno vrtela nekaj na majhni kovinski ploščici, obešeni okrog vratu. Iz ploščice so gledale žice in nekaj jih je vodilo naravnost v njena kdo ve kolikokrat prebodena ušesa. Tudi v obrveh in v nosu je imela kopico kovinskih obročkov. Ubogi otrok, si je mislila, trenutna moda je res stroga. Kot bi ne bila že tako dovolj grda, se je morala še preluknjati na mestih, kjer jo je gotovo bolelo bolj, kot če bi ostala le pri ušesni mečici. Naj revica kar sedi. Če bo dočkala njeno starost, bo že potem lahko stala. Upala je samo, da bo imela takrat v sebi tudi kakšno dobro zgodbo, čeprav gotovo ne tako dobre, kot jo bo morda nocoj končno razkril labod z zelenimi očmi.

Naslonjena na prijemalo za roke je pazljivo preverila zavitek v torbici. Pri Filipu so ji ponudili zavijanje, a se ji je zdelo, da bi se zavojček med vožnjo gotovo pomečkal. Nič za to. Labod bo najboljši vtis napravil sam, brez okrasja, v trenutku, ko se bo njegov pogled ujel z Angelinim. Najbolje, da ga postavi na mizico pri vratih. Tam ga bo takoj opazila. Da, tam bo najbolje. Ne sme pozabiti. In na zdravila tudi ne sme pozabiti. Srce je šibko, zdravnik ji je to večkrat ponovil. Takrat bo tudi lahko spila svojo skodelico čaja.

Že dolgo se ni ničesar veselila tako, kot se je Angelinega obiska.

Ko je na postaji izstopila, je komaj opazila, da se je rahel pršec tačas razmahnil v pravi metež. A bo že zakurila. Radiatorje je imela sicer zaprte. Odkar ima termostat, lahko nekaj evrov prihrani pri ogrevanju, pa saj se majhno stanovanje hitro pogreje. V hudi sili lahko priklopi še električnega. Elektrike ji, hvala bogu, še niso izklopili. To jo je spomnilo, da ne sme pozabiti urediti zadeve s Telekomom. Po razkošnem nakupu je spet ostala skoraj brez denarja, a morda bi ji Angela lahko še kaj posodila.

Konec koncev gre za izjemno situacijo, ne?

Torej ... Zdravila, Telekom, se pravi novo posojilo in seveda labod. Tri stvari. Aja. In zakuriti. Ampak najprej labod.

Ko je odklenila, se ji je pod noge zapletel Šeki. Muc je vedno uganil, kdaj je bila pri Müllerju in tudi tokrat se ni zmotil. Oh, revček, tudi nanj je pozabila, ob vseh skrbeh z darilom ji je obvezni mačji posladek povsem ušel iz glave. Opravičujoče ga je pobožala in zaupljivo se je stisnil

k njenim nogam. No, muc, pusti, da odložim plašč, umakniti se bo treba, veliko dela naju še čaka, poročila so se ravno začela. Zdravila in termostati čakajo, pa laboda bo treba odložiti.

Šeki se je jezno nasršil ob pogledu na stekleno figurico, ki jo je postavila na mizico za pošto. Kot bi vedel, kdo ga je oropal sladka.

Še enkrat ga je pobožala in se odpravila k radiatorju. Prislonila si je stol in nataknila očala. Termostat je bil dobrodošla novost v njenem življenju, z nekaj discipline je lahko kar precej prihranila, a zdaj je morala spet zakuriti. Če bo Angela prišla takoj po poročilih, kar se je zdelo zelo verjetno, saj športa in podobnih bedastoč ni gledala, je ne more sprejeti v ledenici.

Zdaj se je veselila tudi darila, ki ga bo dobila sama. Le s čim jo bo Angela presenetila tokrat?

Ko le številke na termostatu ne bi bile tako drobne ... Ko je prijela gumb, se je spomnila na Šekija. Kako grdo je pogledal laboda! Menda ne bo skočil na mizico, da bi obračunal z njim?

Zazdelo se ji je, da je muc jezno zapihal, zato se je sunkovito obrnila. Hitro, prehitro. S treskom se je sesedla s stola in nekaj je počilo. Kot bi se zlomila debela, a suha veja. Zasklelo jo je tik nad kolenom. Oh, presneto, nekaj si je zlomila. Mogoče zvila? V polsedečem položaju se je poskusila obrniti in nasloniti na stol, da bi se spravila pokonci, a je bila prešibka. Srce ji je začelo prestrašeno nabijati. Saj res, zdravila ...

S pogledom je objela majhno stanovanje, kjer se je naenkrat vse zdelo daleč, predaleč. Ko jih imaš enkrat osemdeset, je padec nekaj, na kar moraš računati, a zdaj si je morala priznati, da se nanj ni pripravila. Do telefona bi se lahko splazila, a je bil izklopljen. Zdravila so bila previsoko. Niti do vode ni mogla.

Šeki, ki jo je očitajoče gledal iz svojega kota, ji seveda ni mogel biti v pomoč. Ko bo dojel, da bo ostal tudi brez običajnega obroka, ne le brez sladka, se bo užaljen zabil v košaro in jo ignoriral. To pri njem lahko traja ure in ure.

Še sreča, da bo kmalu prišla Angela. Zdaj se je gotovo že oblekla. Niti deset minut stran ne stanuje. No, mogoče bo počakala še na zadnjo vremensko napoved. Potem bo prišla in pozvonila in ona ji bo zavpila, naj pozvoni še pri sosedih. Angela ni imela ključa, samo soseda in hišnik sta še lahko odklenila. Dobro, da svojega ključa ni pustila v ključavnici, sicer bi ji morali vlamljati in bi imela stroške še s tem. Kdo ve, koliko nerodnih stark so morali gasilci že takole reševati?

Poskusila se je čim bolj udobno namestiti. Radiator je bil še kar mrzel. Je obrnila gumb ali ne? Menda se ne bo zdaj še prehladila in si nakopala pljučnice. Noga jo je bolela in v prsih jo je stiskalo, a bolečina ni bila

nevzdržna. Ampak labodova zgodba bo gotovo vredna vseh nevšečnosti. Kako je že rekla prodajalka? Da so naredili par za zaljubljenca? Ali si je to spotoma izmislila sama? Vsekakor je morala zadaj biti zgodba. Nesrečna zgodba. Vse dobre zgodbe so nesrečne. Ko bo prišla Angela, bo jasno. In če se moti, če jo je domišljija zanesla, ji bo dala vsaj laboda, čudovito figurico iz brušenega stekla. Potem bosta klepetali in se smejali in si izmenjevali zgodbe. Ker na koncu gre samo za to. Za zgodbe, ki jih deliš z drugimi. Da bi le kmalu prišla. Bila je žejna, a še bolj je bila utrujena.

Tako zelo utrujena.

“Lahko vam odprem, seveda lahko, saj imam ključ, ne boste nosila nazaj take velike vreče. In pri meni res ni prostora.”

“Saj ni nič takega. Stare revije. Že prejšnji teden sem ji jih hotela dati, pa je potem tako snežilo ...”

“Ja, res je pritisnilo. Ona pa sploh ni imela zakurjeno, veste. Če mucek ne bi cvilil, ne bi šla pogledat. No, potem sem šele videla, da se nabira pošta, ampak je bilo že prepozno. Reševalec je rekel, da je bilo najbrž srce.”

“Je najprej padla ali ...?”

“Tega pa najbrž ne bomo nikoli vedeli. In telefon je imela izklopljen. Z denarjem je bila bolj na tesno.”

“Vem, sem ji včasih posodila.”

“No, zdaj vam ne bo več treba ... Aha! Tale je pravi. Se malo zatika. Kar naprej.”

“Samo na tole mizico odložim ...”

“Ojej, nekaj se je razbilo.”

“Kako sem nerodna.”

“Pustite, pustite, gospa Angela, bom že kasneje pospravila. Samo črepinje so. Kar zapriva. Greste še k meni na kavico?”

Angela se je še zadnjič ozrla po hladnem stanovanju in poskusila uganiti, kaj je malo prej raztreščila. Nekaj majhnega je bilo, seveda. Majhnih stvari ni več dobro videla, a očal vendar ni mogla nositi ves čas. Tako staro se le še ni počutila. Drobna zelena kroglica se ji je prikotalila k nogam, a v njej se je lesketal le odsev ledeno hladnega pogleda figurice iz kristalnega stekla. O finem pernatem vzorčku in elegantni liniji vratu ni bilo več sledi.

Potem sta spet zaklenili vrata malega stanovanja v velikem bloku in v njem drobce razsutega laboda, ki ga čaka le še pot na smetišče nikoli povedanih zgodb.